

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
BAŞKANLIĞI
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1883
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.02.2025/50
Karar Numarası : 2025/34
Başvuran : H.Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Kırşehir S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; çeşitli sağlık sorunlarının olduğu, ceza infaz kurumu hekiminin sağlık sorunları ile ilgilenmediği ve kendisini azarladığı, önceden kullandığı ilaçların halihazırda verilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;
- KOAH, astım, hipertansiyon gibi sağlık sorunlarının olduğunu,
 - Kurum hekiminin sağlık sorunlarıyla ilgilenmediğini, ilaçlarını çöpe attığını ve kendisini azarladığını,
 - Önceden kullandığı ilaçlardan farklı ilaçların verildiğini iddia etmektedir.
3. Muhatap Kırşehir S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;
- Başvuranın nakil geldiği 22/8/2024 tarihinde ilk muayenesinin yapıldığı, KOAH hastası olduğunu beyan ettiği, bu kapsamda 4 defa muayene amacıyla Kurum revirine çıktığı,
 - 26/8/2024 tarihinde Kurum hekimi tarafından muayene edildiği, Kırşehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kardiyoloji Polikliniğine sevk edildiği,
 - 26/8/2024 tarihinde Kurum dış hekimi tarafından muayene edildiği, Kırşehir Şehit Polis Hayrettin Yılmaz Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edildiği,
 - 26/9/2024 tarihinde göğüs ağrısı şikâyeti nedeniyle Kırşehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kardiyoloji Bölümüne sevk edildiği,
 - 4/9/2024, 9/10/2024 ve 7/11/2024 tarihinde Kurum hekimi tarafından muayene edilerek ilaç reçete edildiği,
 - Başvuranın Kuruma ilk geldiği anda yanında getirdiği ilaçların üzerinde ismi yazılı olmayan metal bir kutuda bulunduğu, bu sebeple kutudaki ilaçların içeriğinin bilinemediği ve başvurana teslim edilemediği, sağlık sorunlarına istinaden Kurum hekimi tarafından reçete edilen ilaçların (KOAH rahatsızlığı için Ventolin İnhaler 100 mcg, Aerosol Tüp; tansiyon rahatsızlığı için Arlec 12.5 mg, Sinoretik 20/25 mg; mide rahatsızlığı için Gaviscon Oral Süspansiyon 200 ml, Nonspazm 40 mg; diş rahatsızlığı için Klamoks Bid 1000 mg tablet, Dexofen 25 mg tablet, kabızlık şikayeti için Arpin 50 mg, Bekunis 30 mg) başvurana teslim edildiği

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir: "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; (...)* yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) *Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*

(2) *Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvuranın iddialarından ilki; Kurum hekiminin ilaçlarını çöpe attığı ve kendisini azarladığına ilişkindir.

13. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı

kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45).

14. İddia edilen olayların gerçekliğinin tespit edilebilmesi için her türlü makul şüpheden uzak kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir (AYM, *C.D.*, B. No: 2013/394, 6/3/2014, para. 28).

15. "*Kötü muamele konusundaki iddialar, uygun delillerle desteklenmelidir.*" (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM], *Klaas/Almanya*, B. No: 15473/89, 22/9/1993, para. 30.) "*İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir.*" (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161; AİHM, *Labita/İtalya*, B. No: 26772/95, 6/4/2020 para. 121.) "*Bu bağlamda kanıtlar toplanırken tarafların takındıkları tutumlar dikkate alınmalıdır.*" (AİHM, *Tanlı/Türkiye*, B. No: 26129/95, 10/4/2001, para. 109.) "*Ancak bu uygun koşulların tespiti halinde bir kötü muamelenin varlığından bahsedilebilir.*" (AYM, *Cezmi Demir ve Diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para. 95.)

16. Başvuranın; Kurum hekiminin ilaçlarını çöpe attığı iddiasına ilişkin olarak; muhatap Kurum İdaresinin başvurana Kuruma ilk geldiği zaman yanında bulunan ilaçların verilmediğini kabul ettiği, ancak bunun makul bir gerekçeye dayandığı, muhatap Kurum İdaresinin mahpusların sağlığını korumak maksadıyla içeriği tam olarak belli olmayan ilaçları mahpuslara vermediği, ancak Kurum ve Hastane hekimleri tarafından reçete edilen ilaçların mahpusa verildiği, bu bağlamda başvuranın ilaca erişim konusunda herhangi bir problem yaşamadığı, başvurana yönelik gerçekleştirilen işlemlerin makul nitelikte olduğu, ihlale varan bir durumun söz konusu olmadığı anlaşılmış olup mezkur iddia bakımından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

17. Başvuranın Kurum hekiminin kendisini azarladığı iddiası muhatap Kurumun cevabi yazısı ve konuya ilişkin içtihatlarla birlikte değerlendirildiğinde; söz konusu iddianın soyut beyan niteliğinde kaldığı ve somut delillerle desteklenmediği değerlendirilmiş, bu sebeple açıkça dayanaktan yoksun olan mezkûr iddianın kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

18. Başvuranın diğer iddiası; Kurum hekiminin sağlık sorunlarıyla ilgilenmediğine ve önceden kullandığı ilaçlardan farklı ilaçların verildiğine ilişkindir.

19. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri*" başlıklı 71'inci maddesi şöyledir:

"Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir."

20. "*İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahkûmları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir. Ceza infaz kurumunda tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde mahkûmların sağlık ve esenlikleri gibi hususların yeterli bir şekilde güvence altına alınması ve mahkûmlara gerekli tıbbi yardımın sağlanması da insan onuruna yakışır koşulların sağlanması için gereklidir.*" (AYM, *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 39.)

21. Ceza infaz kurumunda tutulan mahpuslar bakımından Anayasanın 17'nci maddesi devlete kişilerin insan onuru ile bağdaşır koşullarda tutunmalarını sağlama ve infazın yöntemi ile infaz sürecindeki davranışların mahpusları ceza infaz kurumunda kalma dolayısıyla zorunlu olarak ortaya çıkan sıkıntı ve üzüntü seviyesinden daha fazla bir ıstıraba maruz bırakmama pozitif yükümlülüğünü yüklemektedir (AYM, *Mete Dursun*, B. No:

2012/1195, 18/11/2015, para. 87).

22. Devletler işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin pozitif yükümlülükleri mahpusların sağlık hakkına ilişkin korumayı kapsamaktadır. Kişinin fiziksel refahı ve kişiye sunulacak tıbbi koruma idarenin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiğinde mahpusların alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşamaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gerekmektedir (AİHM, *Kudla/Polonya*, B. No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94).

23. Ceza infaz kurumunda sunulan sağlık hizmetlerinin halka genel olarak sunulan sağlık hizmetleriyle kıyaslanabilir düzeyde olması beklenmektedir (AİHM, *Blokhin/Rusya*, B. No:47152/06, 23/3/2016, para. 137).

24. Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesine (CPT) göre; mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir hekime erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, hekime danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (CPT, *Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri Raporu*, Strazburg, 1993, s. 2).

25. Başvuranın Kurum hekiminin sağlık sorunlarıyla ilgilenmediğine ve önceden kullandığı ilaçlardan farklı ilaçların verildiğine ilişkin iddiası muhatap tarafından gönderilen cevabi yazı, ekleri ve ilgili içtihatlarla birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın Kuruma kabul edildiğinde bir kutuda getirdiği ilaçların içeriğinin ve etkilerinin bilinemediği gerekçesiyle başvurana teslim edilemediği, bununla birlikte; başvuranın sağlık durumuna ilişkin yapılan işlemlerin muhatap Kurum tarafından kayıt altına alındığı, sağlık dosyası ve ilgili evraklar incelendiğinde; başvuranın Kurum revirinde hekim tarafından muayene edildiği ve hekim tarafından uygun görülerek reçete edilen ilaçlarının başvurana teslim edildiği anlaşıldığından mezkûr iddia bakımından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği anlaşılmıştır.

26. Sonuç olarak ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlali bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/2/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye